

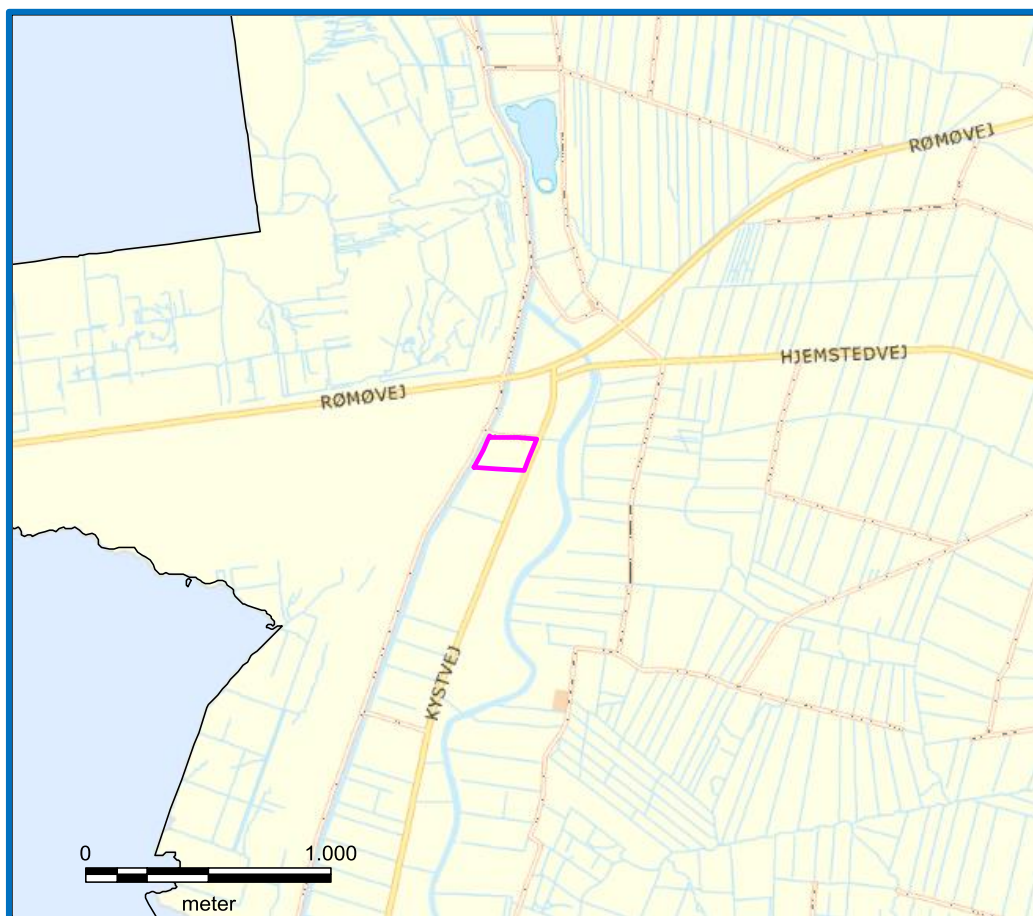
Kystdirektoratet
Højbovej 1
7620 Lemvig

Miljø og Råstoffer
Kontaktperson: Niels Koch
E-mail: niels.koch@rsyd.dk
Direkte tf.: 76 63 19 45

Dato: 30. august 2018
Sagsnr.: 17/35652

TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG INDVINDING AF KLÆG GÆLDENDE TIL DEN 1. SEPTEMBER 2038

På matr.nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum i Tønder Kommune.

Indholdsfortegnelse

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer	2
Sagens baggrund	2
Ejerforhold	2
Før tilladelsen tages i brug.....	2
Vilkår for tilladelse til råstofindvinding	3
Efterbehandlingsvilkår	7
Generelle bestemmelser	9
Tinglysning.....	10
Tilsyn	10
Screeningsafgørelse om at der ikke er krav om miljøvurdering.....	11
Ansøgningsprocessen	11
Ansøgning – udtalelser og tilladelser (stjernehøring)	11
Partshøring.....	12
Høring af Tønder Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår	12
Klagevejledning	13

Bilag 1 – Oversigtskort

Bilag 2 – Graveplan

Bilag 3 – Efterbehandlingsplan

Bilag 4 - Væsentlighedsvurdering

Bilag 5 – Screeningsafgørelse

Bilag 6 - Tønder Kommunes dispensation iht. Naturbeskyttelseslovens § 3

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer

Region Syddanmark meddeler tilladelse til, at der indvindes op til 1.000 m³ klæg årligt på 2½ ha af matr. nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum i Tønder Kommune. Tilladelsen til erhvervsmæssig råstof-indvinding er meddelt i henhold til råstoflovens § 7, stk. 1, og den er betinget af vilkårene på de følgende sider.

Sagens baggrund

Kystdirektoratet har frem til 1. august 2018 tilladelse til indvinding af klægforekomster på matr.nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum. Tilladelsen blev givet i 2008 af Tønder Kommune og omfatter et areal på ca. 2,5 ha. Kystdirektoratet, der ejer matriklen, søger nu om forlængelse af tilladelsen, hvor der forventes en årlig produktion på op til 1.000 m³. Klæg anvendes til vedligeholdelse af Rømø Dæmningen og reparation af områdets diger. Det er nødvendigt at have muligheden for at grave klæg ved akutte digebrud samt til løbende vedligehold.

Transport til og fra indvindingsområdet vil ske via kommunevej 188, jf. bilag 1. I forbindelse med efterbehandling skal der ske skelgennemgravning mod syd, hvor der også sker indvinding af klæg. På den måde vil de to matrikler efter endt indvinding henlægges som en stor sø.

Området er i Råstofplan 2016 udlagt som graveområde for klæg. Klægindvindingsområdet ligger inden for internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000 N89 "Vadehavet". Området udgøres af ni fuglebeskyttelsesområder og fire habitatområder. Området, som Kystdirektoratet pt. har tilladelse til indvinding på, ligger inden for fuglebeskyttelsesområde nummer F67 "Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge" og det grænser op til fuglebeskyttelsesområde nr. F57 "Vadehavet" samt habitatområde H78 "Vadehavet med Ribe Å Tved Å og Varde Å vest for Varde".

Da området derfor er omfattet af habitatbekendtgørelsens § 6 stk. 1 har regionen udarbejdet væsentlighedsvurdering. Læs nærmere under afsnittet "Screeningsafgørelse om at der ikke er krav om miljøvurdering". Tønder Kommune har meddelt dispensation i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3, da arealet, der er udlagt til råstofindvinding lever op til kriterierne for at være beskyttet eng, og da der i forbindelse med tidligere klæggravning er opstået en sø.

Ejerforhold

Ifølge tingbogen står Kystdirektoratet, Højbovej 1, 7620 Lemvig som ejer af matrikel 407 Østerende-Ballum, Ballum

Før tilladelsen tages i brug

Region Syddanmark skal give accept til at indvindingen sættes i gang. Arbejdet med at rømme overjord og indvinde må ikke påbegyndes før følgende forudsætninger er opfyldt:

- **Klagefristen** skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor kan tilladelsen ikke udnyttes før alle klagemuligheder er udtømt.
- **Øvrige tilladelser og/eller dispensationer** i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse skal indhentes separat.

Vilkår for tilladelse til råstofindvinding

Drift

1. Tilladelsen er gældende indtil 1. september 2038, hvor tilladelsen udløber. Tilladelsen er meddelt for 20 år. Det fremgår af råstofloven, at en tilladelse kan meddeles for mere end 10 år, når der er tale om et særligt sjældent råstof. Klæg vurderes at være et sådan sjældent råstof. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Da klæg ikke indvindes kontinuerligt, men efter behov, bortfalder tilladelsen ikke, hvis den ikke udnyttes tre år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år, jf. råstoflovens § 10, stk. 7.
3. Der må årligt indvindes 1.000 m³ klæg, dog jf. vilkår 6.
4. Råstofgravens driftstider er:
 - a. Mandag – fredag: kl. 07.00 – 17.00
 - b. Øvrige tidspunkter: lukket, dog jf. vilkår 6.
5. Den almindelige drift, dvs. indvinding af klæg og transport af dette væk fra området, må af hensyn til fuglenes yngleperiode ikke foregå i perioden fra 1. maj til 30. august, dog jf. vilkår 6.
6. Ved akut digebrud tilsidesættes vilkår 3 – 5. Region Syddanmark skal orienteres. Området skal efterfølgende efterbehandles i overensstemmelse med efterbehandlingsvilkårene og efterbehandlingsplanen.
7. På grund af områdets naturværdi må det indvundne klæg kun anvendes til vedligehold og reparation af Rømø Dæmningen og områdets diger.
8. Til råstofindvinding, herunder behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner; gravemaskine og traktor eller lastbil. Afvigelser herfra kan kun ske efter aftale med Region Syddanmark.
9. Efter etableringsfasen må det ækvivalente støjniveau fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag	07.00 – 17.00	55 dB (A)
Øvrige tidspunkter		Lukket

Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" i henhold til gældende lovgivning, og skal udføres af et laboratorium eller person, som er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

Målingernes/beregningernes samlede ubestemthed må for stationære kilder højst være på 3 dB (A) og for mobile kilder højst 5 dB (A).

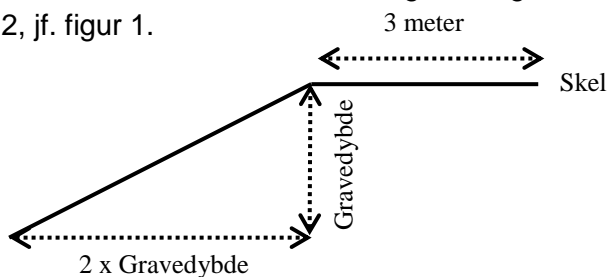
Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger.

Støj fra til- og frakørende lastvogne mv. skal begrænses mest muligt. Køretøjer må, på råstofgravens areal, ikke holde med motoren i gang, med mindre læsning gør det påkrævet.

10. Der må ikke opstå støvgener uden for råstofgravens areal. Konstateres støvgener, der kan henføres til virksomhedens drift, skal der træffes foranstaltninger til nedbringelse af generne.
11. Hvis der sker skader på skel, er indvinder forpligtet til at udbedre skaderne.
12. Arealet, hvorpå der indvindes, må ikke overstige 1 ha. Ved graveområdet forstås områder, hvor eventuel muld og overjord er fjernet og gravning er påbegyndt.
13. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2. Eventuelle ændringer i graveplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
14. Den rørskovsbevoksede del vest for eksisterende sø skal forblive uberørt.
15. Region Syddanmark skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.
16. Personalet skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende grave- og efterbehandlingsplan.

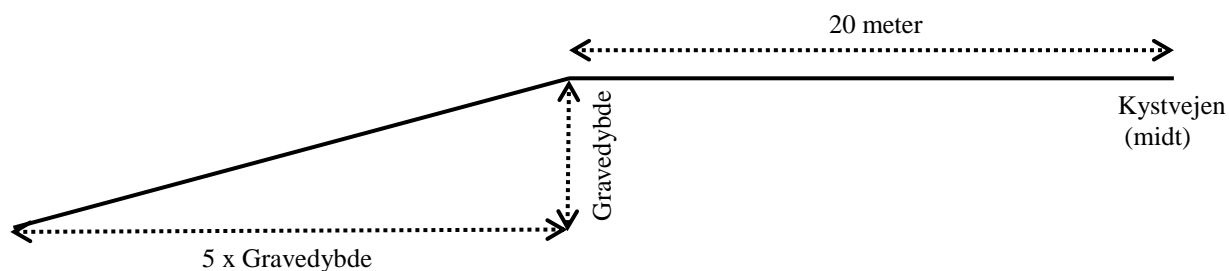
Afstandskrav og jordvolde

17. Grænsen for det område der må graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark.
18. Der må ikke graves nærmere end 3 m mod ikke gennemgravet skel, og ikke under et skråningsanlæg på 1:2, jf. figur 1.

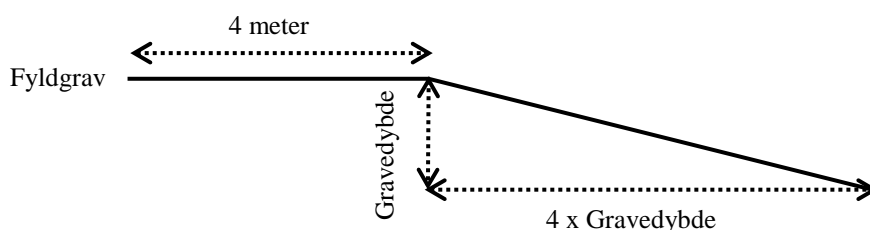
Figur 1 – Vilkår for gravning nær ikke gennemgravet skel.

19. Der må ikke graves nærmere end 20 m fra midten af Kystvej (østskel), jf. figur 2. Skråningerne mod Kystvej skal etableres ved afgravning, dvs. skråningerne må ikke etableres ved påfyldning. Evt. skråninger over grundvandsspejl skal behandles i overensstemmelse med vilkår 38.

Figur 2 – vilkår for gravning nær Kystvejen.

20. Mod fyldgraven (vestskel) skal der etableres en 4 m bred zone, der tillader transport langs fyldgraven, jf. figur 3.

Figur 3 – vilkår for gravning mod fyldgraven.

21. Tilladt gravedybde er til bunden af klægforekomsten under forudsætning af, at skråningsanlæg overholdes.
22. Der kan etableres klægdepot med et volumen på 1.000 m³. Depotet må have en maksimal højde på 1,5 m og skal etableres i matriklens nordvestlige hjørne.
23. På et trekantet areal af matriklen, der er afgrænset af de østligste 15 m af kommunevej 188 og herfra 60 m syd af Kystvej, må der ikke forefindes noget af større højde end 1 m, regnet fra de tilstødende vejes plan, jf. Tingbogens byrde 001 for matriklen.

Vej og trafik

24. Transport til og fra indvindingsområdet skal ske via overkørslen ud til den del af Kystvej som omfatter matr.nr. 694 Østerende-Ballum, Ballum, jf. bilag 1.
25. Eventuelle interne veje skal etableres, så de ikke skæmmer i landskabet, og vejen må ikke bestå af tilførte materialer.
26. Adgangsvejen skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde.

Forureningsforebyggelse

27. Den der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af olie-spild fra maskiner, og eventuelle brændstoftanke og for, at gravearbejderne ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
28. Alt arbejde med miljøfremmede stoffer skal ske i henhold til de gældende regler.
29. Tankning, olieskift og lignende af grave- og læssemaskiner samt dumpere og andre selvkørende maskiner skal foregå uden for selve gravearealet. Olieskift, vask med videre skal her finde sted på et godkendt, befæstet areal. Det samme gælder så vidt muligt for service og reparation.
30. Sorteringsanlæg, generatorer og andre mere stationære anlæg kan tankes fra en entreprenørtank, der medbringes ved hver tankning. Tankanlægget skal være indrettet så spild undgås, og tankning skal foregå under konstant tilsyn.
31. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
32. Tanke, beholdere og tankanlæg med olieprodukter, benzin og lignende skal opbevares forsvarligt uden for selve gravearealet i aflåst container med spildbakke, så der ikke er risiko for forurening af jord og grundvand eller regn- og spildevandssystemer. Opsætning af olietanke skal anmeldes til kommunen.
33. Bortskaffelse af affald skal ske i henhold til Tønder Kommunes Regulativ for affald.
34. Der må ikke deponeres affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund i grusgraven. Der skal træffes effektive foranstaltninger mod forurening f.eks. ved hegning.
35. Der må ikke foretages afbrænding i klæggraven.

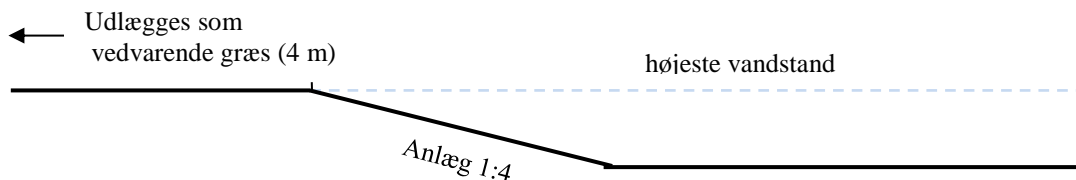
Efterbehandlingsvilkår

36. Efterbehandlingen skal ske efter den godkendte efterbehandlingsplan, jf. bilag 3. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
37. Efterbehandlingsarbejdet skal ske løbende, dog således at det skal være praktisk muligt under hensyn til råstofgravens drift.
38. Området skal efter endt indvinding efterbehandles til naturformål.
39. Skråningerne over grundvandsspejl mod Kystvej må ikke efterlades stejlere end et anlæg på 1:5.
40. Der kan efterlades en sø på størstedelen af arealet under følgende vilkår:
 - a. Søen skal anlægges med jævnt skrånende bund og bredder. Hældninger må ikke være stejlere end 1:6 langs det nordlige og østlige skel, jf. figur 4 nedenfor.

Figur 4 – Efterbehandling af brinker ved nord og østligt skel

- b. Mod vest må hældningen være 1:4, jf. figur 5 nedenfor.

Figur 5 – Efterbehandling langs det vestlige skel ud mod fyldgraven.

- c. Mod syd kan der ske gennemgrav af skel mod matr.nr. 729 for at sikre udnyttelsen af forekomster. Hvis der ikke sker gennemgravning af skel, skal der efterbehandles ikke stejlere en anlæg 1:6, jf. figur 4.

- d. Søbreddens længde skal gøres længst mulig, så den bugter sig med mange næs og vige.
- e. I søens vindfølsomme sider kan der udlægges sten for at undgå erosion af kanterne.
- f. Der skal langs den nordlige og østlige bred udlægges en mindst 10 m bred bræmme med vedvarende græs omkring den efterbehandlede gravesø for at sikre vandkvaliteten i søen samt ønsket om et højt naturindhold i søen, jf. figur 4. Søen skal anlægges således at bræmmen ikke berører naboarealer. Langs det vestlige skel, ud mod fyldgraven, friholdes en fire meter bred dyrkningsfri bræmme, jf. figur 5. Bræmmen beregnes fra søens højeste vandstand. Bræmmen må fremover ikke jordbehandles, dyrkes, gødes eller sprøjtes, men skal henligge som naturareal.
- g. Der skal efterlades en fugle ø i søen. Denne kan bestå af sekundære råstoffer, som ikke kan anvendes til dige reparationer, men det er indvinders ansvar at sørge for, at der er materiale nok til etablere øen. Fugleøen skal have en minimumsstørrelse på 1.500 m².
- h. Der må ikke laves forbindelse mellem sø og vandløb eller fyldgrave, heller ikke via dræn. Der må imidlertid etableres forbindelse mellem de to fremtidige gravesøer på hhv. matr.nr. 407 og 729 i forbindelse med gennemgravning af skel. Såfremt søen på nabomatriklen har opnået § 3-beskyttelse inden skelgennemgravningen, skal indvinder sørge for at indhente dispensation til gennemgravning hos rette myndighed.
- i. Der må ikke opsættes nogen form for hegn, bortset fra dyrehegn. Disse må ikke have en højde på over 1,2 m.

41. Der må af hensyn til fuglelivet og arealets status som Natura 2000-område ikke drives jagt, med mindre det er en forudsætning for at beskytte arterne på udpegningsgrundlaget.

42. Der må ikke udsættes dyr i søen, og der må ikke fodres i eller nær søen.

43. Arealet må ikke gødes, sprøjtes eller tilføres andre hjælpemidler.

44. Arealet må ikke tilplantes med træer eller buske.

45. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal Region Syddanmark underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingens udførelse kan afklares.

46. Graveområdet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, der virker skæmmende i naturen.

47. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af Råstoflovens § 11, indtræder efterbehandlingsforpligtigheden omgående.
48. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan Region Syddanmark på et hvilket som helst tidspunkt, under som efter gravningens afslutning, forlange gennemgravning og efterbehandling af skelområdet, således at hele forekomsten udnyttes, og således at der ikke står en vold tilbage mellem ejendommene.
49. Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Region Syddanmark, vil de tinglyste vilkår med undtagelse af vilkår 42 og 43 blive afløst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

Generelle bestemmelser

Følgende gælder i øvrigt efter loven:

Tilladelsen kan tilbagekaldes af Region Syddanmark i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår, eller efter lovgivningen i øvrigt.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning.

Region Syddanmark kan på et senere tidspunkt fastsætte yderligere vilkår eller foretage ændringer af allerede stillede vilkår, såfremt dette måtte vise sig nødvendigt

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Museum Sønderjylland. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

I tilfælde af at en virksomhed, som foretager indvinding, går konkurs eller i betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer som den, der driver virksomheden, forpligtiget til straks at underrette Region Syddanmark.

Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt, jf. Jordforureningslovens § 52.

Resultater af råstofboringer eller prøveboringer i jorden skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer, jf. lov nr. 1408 af 21. december 2005 om ændring af lov om afgift af affald og råstoffer.

Tilladelsen fritager ikke indehaveren af tilladelsen for ansvar over for tredjemand efter sædvanlige naboetlige regler.

Erstatningsansvar for eventuelle skader opstået som følge af indvindingen påhviler vedkommende, der udnytter tilladelsen, efter de almindelige erstatningsregler.

Tinglysning

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Vilkårene om efterbehandling skal efter reglerne tinglyses på ejendommene, når klagefristen er udløbet. Tinglysningen sker i medfør af Råstoflovens § 10, stk. 6 med Region Syddanmark som påtaleberettiget.

Indvinder skal efter loven betale tinglysningsgebyret. Når tinglysningen er sket, sender Regionen en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Tilsyn

Region Syddanmark er tilsynsmyndighed i forhold til, at vilkårene i tilladelsen overholdes, jf. Råstoflovens § 31, stk. 1. Tilsynsmyndigheden kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. Råstoflovens § 31, stk. 3. Tilsynsmyndigheden kan, såfremt et påbud ikke efterkommes indenfor den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

Screeningsafgørelse om at der ikke er krav om miljøvurdering

Det ansøgte område ligger inden for internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000 N89 "Vadehavet". I henhold til habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 har regionen udarbejdet en væsentlighedsvurdering af projektets mulige virkninger på Natura 2000-området og dets bevaringsmålsætninger. Konklusionen på væsentlighedsvurderingen er, at projektet ikke skal igennem en konsekvensvurdering. Væsentlighedsvurderingen er indsat som bilag 4.

Region Syddanmark har efterfølgende gennemført en screening af ansøgningen jf. VVM-lovens jf. § 21. På baggrund af screeningen vurderer regionen, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport (vurdering af virkningerne på miljøet) før der kan meddeles forlængelse af tilladelse til indvindingen på matr. nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum i Tønder Kommune, jf. VVM-lovens § 16. Screeningens har været i høring i perioden 13. februar 2018 til 14. marts 2018.

Afgørelsen er meddelt den 15. marts 2018 og er indsat som bilag 5.

Ansøgningsprocessen

Ansøgning – udtalelser og tilladelser (stjernehøring)

Ansøgningsmaterialet har været sendt i høring til følgende i perioden 8. december 2017 til 20. januar 2018:

Myndighed: Tønder Kommune, Ole Bach-Svendsen, e-mail: ob@toender.dk
Myndighed: Miljøstyrelsen Syd, e-mail: syd@mst.dk
Ejer og ansøger: Kystdirektoratet, e-mail: anl@kyst.dk
Museum: Museum Sønderjylland, e-mail: planer@museum-sonderjylland.dk
Nabo: Claudia Bech, Gl. Ullerupvej 34, 6780 Skærbæk
Nabo: Digelaget, Bredeådal, Jens Nissen, Østerende 4, 6261 Bredebro
Naboindvinder: Knud Lykou, Skast 83, 6261 Bredebro

Tønder Kommunes bemærkninger:

Kommunens afdeling for Natur og Vandløb har bemærket, at der på matriklen er et vandhul, som er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommunens afdeling Team Plan, Byg og Trafik har forholdt sig til både ansøgningen og indvindingstilladelse og screeningsudkastet. De oplyser, at de støtter op om indvinding af klæg til forstærkning og reparation af diger. Dog er de langsigtede konsekvenser ved at omdanne landbrugsjord til sø ikke kendte i marsken. Klægdepotet må ikke stikke højt op, således at det skæmmer landskabet.

Regionens bemærkninger:

Det er sat som forudsætning for igangsætning af indvinding, at der foreligger en dispensation i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 mht. søen på matriklen.

Klægdepotet vil blive placeret og udformet som beskrevet i vilkår nr. 20. Bemærkningerne om de langsigtede konsekvenser ved at omdanne landbrugsjord til sø i marsken er taget til efterretning.

Museum Sønderjyllands bemærkninger:

Museet henviser til deres udtalelse af 11. marts 2008 afgivet i forbindelse med ansøgningen på eksisterende tilladelse. De oplyste dengang, at de ikke mener, at der indenfor det anførte indvindingsområde findes væsentlige bevaringsværdier af jordfaste fortidsminder, som vil blive berørt af klægudvindingen.

Regionens bemærkninger:

Museets bemærkninger er taget til efterretning.

Der er ikke indkommet høringssvar fra naboer.

Region Syddanmark har ikke undersøgt om der findes forsyningsledninger i området. Det påhviler derfor indvinder at indhente de fornødne ledningsoplysninger, og samtidig kontakte ledningsejerne.

Partshøring

Region Syddanmark har foretaget partshøring i medfør af Forvaltningslovens § 19, stk. 1. Formålet med høringen er at regionen træffer den endelige afgørelse på et fuldt oplyst grundlag. Høringen forløb i perioden 4. april 2018 til 3. maj 2018, og der er indkommet følgende høringssvar.

Fra Miljøstyrelsen Syddjylland:

Miljøstyrelsen Syddjylland foreslår, at perioden, hvor der ikke må indvindes på grund af fuglenes yngletid, ændres til 15. marts – 15. juli. Derudover har de foreslået, at der stilles vilkår til etablering af fugleøen.

Regionens bemærkninger:

Regionen har valgt at følge de vilkår omkring indvinding i fuglenes yngletid, som er stillet i Tønder Kommunes dispensation i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3. Dog under forbehold for vilkår 6 i denne tilladelse. Med hensyn til fugle ø har Regionens efterfølgende i samarbejde med Miljøstyrelsen udarbejdet vilkår til etablering. Vilkår fremgår af efterbehandlingsplanen - bilag 3.

Fra Nationalpark Vadehavet:

Nationalpark Vadehavet har kommenteret på gravning i fuglenes yngletid, anbefalet løbende efterbehandling samt kommenteret på øvrige forhold omkring efterbehandling.

Regionens bemærkninger:

Regionen har valgt at følge de vilkår omkring indvinding i fuglenes yngletid, som er stillet i Tønder Kommunes dispensation i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3. Dog under forbehold for vilkår 6 i denne tilladelse. Der er indsat vilkår om løbende efterbehandling, bræmmer med vedvarende græs langs søen, samt at efterbehandlingen udelukkende sker til natur og ikke rekreative formål. Derudover er der tilføjet en uddybende beskrivelse af udformning af fugleø.

Fra Kystdirektoratet:

Kystdirektoratet har gjort opmærksom på, at de som offentlig myndighed ikke skal stille sikkerhedsstillelse. Samtidig har de bedt om en tydeligere beskrivelse af adgangsvejen.

Regionens bemærkninger:

Det er korrekt, at en offentlig myndighed ikke skal stille sikkerhedsstillelse, jf. noter til råstoflovens § 10. Vilkår om sikkerhedsstillelse er derfor slettet i tilladelsen.

Der er lavet tydeligere markering af adgangsvejen i vilkår 23 og kortbilag 1.

Høring af Tønder Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår

Region Syddanmarks udkast til tilladelsen har været i høring hos Tønder Kommune omkring fastsættelse af vilkår om efterbehandling i perioden 4. april 2018 til 3. maj 2018 i medfør af Råstoflovens § 10a.

Tønder Kommunes høringssvar:

23-04-2018

Partshøring om efterbehandling, matr. 407 – Østerende-Ballum, Ballum.

Opgravning af klæg sker efter behov og der vil være lange perioder hvor der ikke graves, og naturen i mellemtiden har fred og ro til at etablere sig. Tønder Kommune anbefaler at efterbehandlingen sker løbende, både for at naturen langsomt kan få fodfæste og området de næste 20 år ikke henligger i en permanent tilstand mellem opgravning og natur.

En lav og jævn hældning giver søen et naturligt visuelt udtryk, sikre at bølger, uafhængigt af vindretningen, ikke slider vandkanten samt skaber roligt vand, hvor sedimenterne hurtigt bundfældes og forskellige vandplanter kan etablere sig. Tønder Kommune anbefaler at hældningen er ens samt at hældningen ikke overstiger 1:7.

Venlig hilsen

Rune Christiansen
Planlægger

Regionens bemærkninger:

Regionen har vurderet, at da der i tilladelsen til indvinding på matriklen mod syd, hvor der sker gennemgravning af skel, er stillet vilkår om anlæg 1:6, vil det være hensigtsmæssigt med ensartet anlæg. Efterfølgende er Tønder Kommune og regionen blevet enige om, at vilkår om anlæg 1:6.

Fra Museum Sønderjylland:

Region Syddanmark
Damhaven 12
7100 Vejle

Att.: Niels Koch

Museet har i 2008 udtalt sig om området. Udtalelsen er stadig gældende:

Arkæologisk udtalelse vedr. Indvinding af klæg – Matr. 407, Østerende-Ballum, Ballum (Tønder Kommune)

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev sagsnr: 08/2389-8.1.3

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25, se venligst vedhæftede pdf.

Med venlig hilsen

ANNE BIRGITTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 370 831
ANSR@MSJ.DK

MUSEUM SØNDERJYLLAND
VIDEN OG SAMLINGER | ARKÆOLOGI

ARKÆOLOGI HADERSLEV
DALGADE 7 | DK-6100 HADERSLEV
T +45 65 370 801

Tønder kommune
Teknisk Forvaltning
Att: Carsten Johansen
Kongevej 57
6270 Tønder

11. marts 2008

08/2389-8.1.3

**Arkæologisk udtalelse i forbindelse med ansøgning om udvinding af klæg på matr 407
Østerende-Ballum, Ballum sogn i Tønder Kommune**

Udtalelse i henhold til museumslovens § 23:

Idet jeg takker for den tilsendte forespørgsel, skal jeg hermed meddele, at Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har foretaget en arkivalsk kontrol af området.

På baggrund heraf mener museet **ikke**, at der indenfor det anførte udvindingsområde findes væsentlige bevaringsværdier i form af jordfaste fortidsminder, der vil blive berørt af klægudvindingen.

Bygherre skal dog være opmærksom på, at hvis der under udvindingsarbejdet på området alligevel påtræffes jordfaste fortidsminder eller andre kulturhistoriske anlæg, skal anlægsarbejdet (jf. museumslovens § 27, lov nr. 473 af 7. juli 2001) omgående indstilles i det omfang, det berører fortidsmindet og Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev adviseres.

Med venlig hilsen
p.m.v.

Hans Chr. H. Andersen
Museumsinspektør

Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse efter råstofloven og planloven (for så vidt angår retlige spørgsmål) kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettigede er adressaten for afgørelsen, en offentlig myndighed, enhver der i øvrigt har en væsentlig individuel interesse i afgørelsen, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Hvis I ønsker at klage over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal der klages via Klageportalen, som I finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.virk.dk eller www.borger.dk. Der logges på www.virk.dk eller www.borger.dk, som man plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Regionerne, da vi har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. For behandling af klager, der indbringes for nævnet, herunder anmodninger om genoptagelse, betaler klager et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 28. september 2018 kl. 23.59. Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra modtagelsen af dette brev.

Med venlig hilsen

Karsten Baisgaard
Områdechef

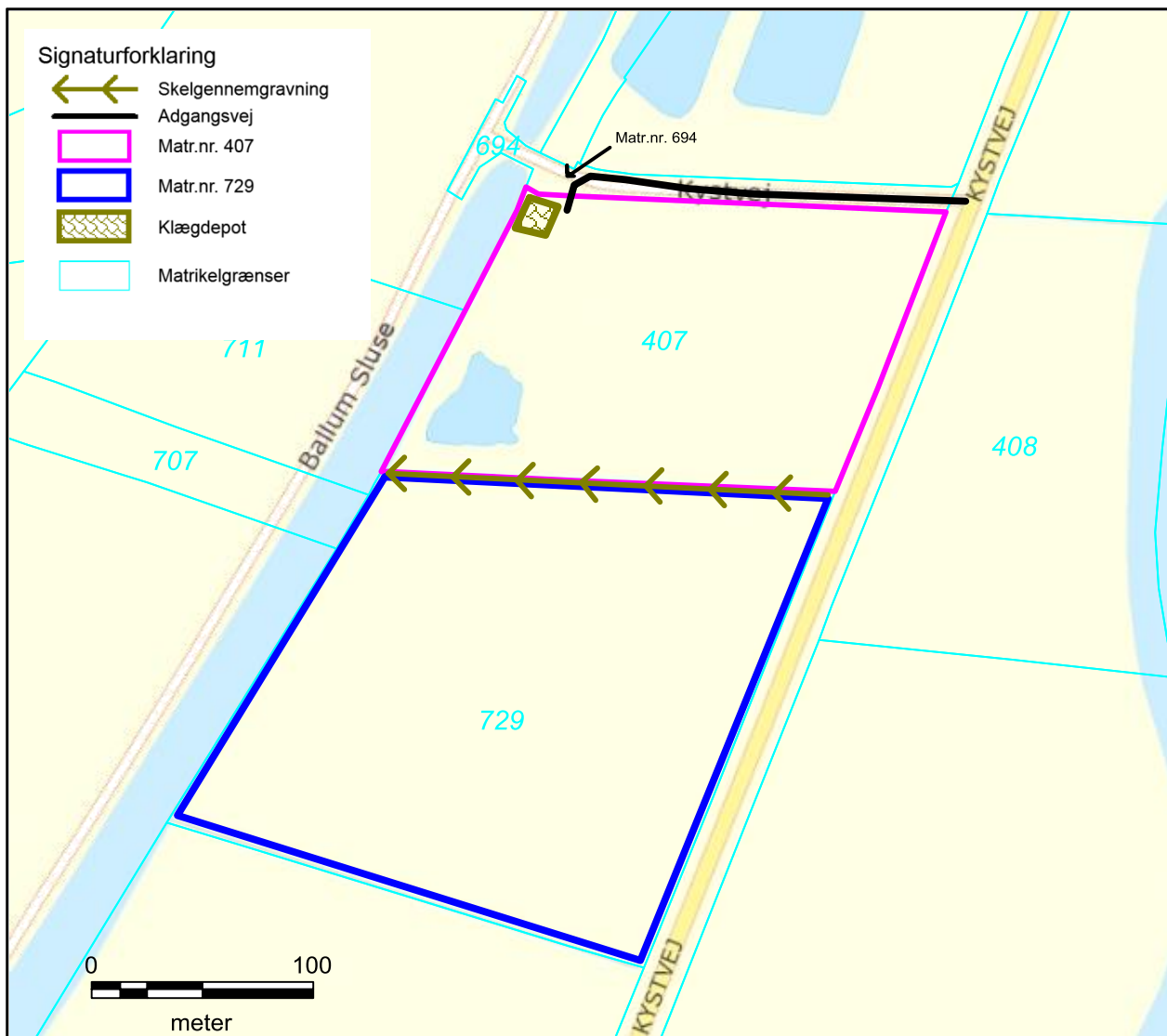
Kopi til:

Myndighed: Tønder Kommune, Ole Bach-Svendsen, e-mail: ob@toender.dk
Myndighed: Miljøstyrelsen Syd, e-mail: syd@mst.dk
Ejer og ansøger: Kystdirektoratet, e-mail: anl@kyst.dk
Museum: Museum Sønderjylland, e-mail: planer@museum-sonderjylland.dk
Nabo: Claudia Bech, Gl. Ullerupvej 34, 6780 Skærbæk
Nabo: Digelaget, Bredeådalene, Jens Nissen, Østerende 4, 6261 Bredebro
Naboindvinder: Knud Lykou, Skast 83, 6261 Bredebro
Nationalpark Vadehavet, att.: John Frigge, jofri@danmarksnationalparker.dk
Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Naturstyrelsen Vadehavet, vad@nst.dk
Dansk Botanisk Forening, dbotf@mail.tele.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg, Esbjerg@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, pesus@esenet.dk
Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk
SKAT, myndighed@skat.dk

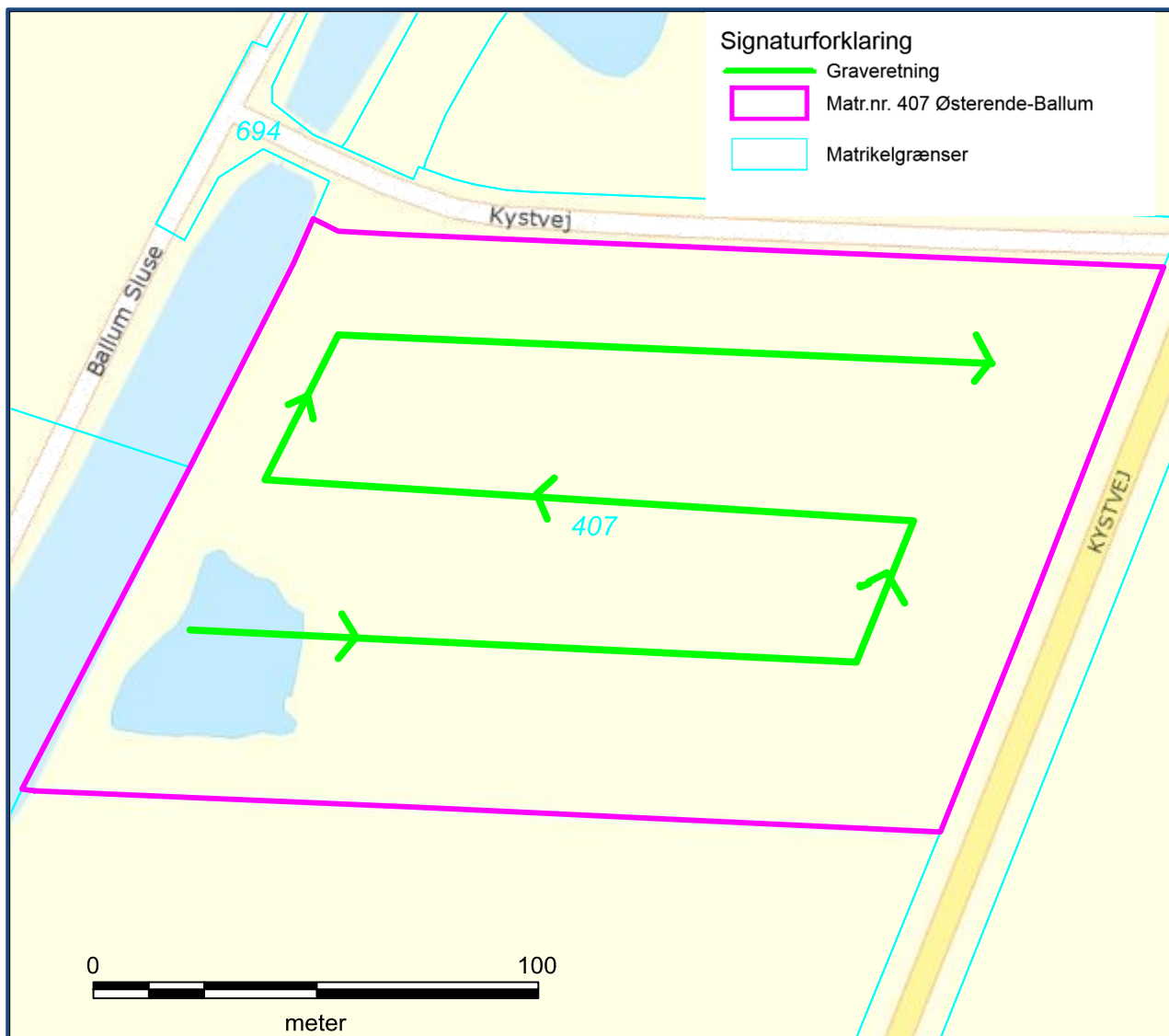
Bilag

- 1. Oversigtskort**
- 2. Graveplan**
- 3. Efterbehandlingsplan**
- 4. Væsentlighedsvurdering**
- 5. Screeningsafgørelse**
- 6. Tønder Kommunes dispensation iht. Naturbeskyttelseslovens § 3**

Bilag 1 – Oversigtskort

Bilag 2 – Graveplan

Bilag 3 – Efterbehandlingsplan

I forbindelse med afslutning af indvindingen, vil der ske gennemgravning af skel mod syd – matr.nr. 729 Østerende-Ballum. Gennemgravningen aftales med ejeren af det sydlige areal, samt tilsynsmyndigheden.

Området vil efter afgravning henligge som en sø. Søen vil blive udformet, så den tilgodeser to hovedformål: en passende udnyttelse af den stedlige ressource og et godt levested for planter og dyr.

Skråningsanlæg:

Mod vest anlægges skråning med anlæg 1:4 til bunden af søen.

Mod syd – 3 m fra skel graves med anlæg 1:4 mod søen (skal gennemgraves senere). Såfremt der ikke sker gennemgravning af skel skal der efterbehandles til anlæg 1:6.

Mod øst – fra en afstand af 20 m til Kystvejens midte graves med anlæg 1:6 til bunden af søen.

Mod nord anlægges skråning med anlæg 1:6 ud mod og i søen på en strækning af 12 m. Herefter anlæg 1:4 til bunden af søen.

Fugleø:

I søens nordøstlige hjørne etableres en fugle ø på ca. 1.500 m². Øen etableres evt. ved opfyldning med sekundære materialer, der ikke kan anvendes til dige reparationer. Øen, der skal være så lav og flad som muligt, etableres uden stejle brinker og med hældning på 1:4 – 1:7 på den måde kan rugende vadefugle gå rundt om øen.

Øen etableres mere end 15 meter fra bredden og vanddybden omkring søen skal være minimum 1½ m, således at fugle på øen er sikret mod mink, ræv og andre rovdyr.

Erosion:

For at modvirke erosion, kan der kantsikres, f.eks. ved at udlægge sten i søens vindfølsomme sider.

Bilag 4 - Væsentlighedsvurdering

FEBRUAR 2018
REGION SYDDANMARK

INDVINDING AF KLÆG VED BALLUM 2018

NATURA 2000-VÆSENTLIGHEDSVURDERING

ADRESSE COWI A/S
Parallelvej 2
2800 Kongens Lyngby

TLF +45 56 40 00 00
FAX +45 56 40 99 99
WWW cowi.dk

INDHOLD

1	Baggrund	1
1.1	Eksisterende forhold	3
1.2	Habitatbekendtgørelsen	3
2	Klægindvinding og efterbehandling	4
3	Natura 2000	5
3.1	Fuglebeskyttelsesområde F67 – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge	5
3.2	Øvrige beskyttelsesområder	10
4	Bilag IV-arter	10
5	Væsentlighedsvurdering	11
6	Referencer	12

1 Baggrund

Direktoratet for Fødevareerhverv (nu FødevareErhverv) og Kystdirektoratet har frem til august 2018 tilladelse til indvinding af klæg fra matrikel nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum (Figur 1-1). Denne tilladelse er nu søgt forlænget, hvilket er årsagen til udarbejdelse af nærværende Natura 2000-væsentlighedsvurdering.

I 2015 har Region Syddanmark meddelt tilladelse til Digelaget Bredeådalens til klægindvinding på matrikel nr. 729 Østerende-Ballum, Ballum, der ligger umiddelbart syd for ovennævnte matrikel nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum (Figur

PROJEKTNR.	DOKUMENTNR.	VERSION	UDGIVELSESDATO	BESKRIVELSE	UDARBEJDET	KONTROLLERET	GODKENDT
A073095	3	2.0	2018-02-07		TBKR	SBJ	SBJ

C:\Users\ysa3h\AppData\Local\Microsoft\Windows\Temporary Internet Files\Content.Outlook\E7365GJ1\20180206 Natura 2000-væsentlighedsvurdering - Klægindvinding.docx

1-2). I den forbindelse blev der udarbejdet en Natura 2000-væsentlighedsvurdering for den nævnte klægindvinding (COWI, 2015a). Nærværende Natura 2000-væsentlighedsvurdering fokuserer således alene på konsekvenserne af en fortsat klægindvinding på matrikel nr. 407 samt de evt. kumulative virkninger, der måtte være som følge af klægindvindingen på matrikel nr. 729.

Figur 1-1 Placering og afgrænsning af indvindingsområdet er markeret med rødt.

Figur 1-2 Matriklerne nr. 407 (nærværende projekt) og nr. 729 Østerende-Ballum, Ballum hvor der er planlagt indvinding af klæg. Luftfoto fra forår 2017.

1.1 Eksisterende forhold

Projektområdet fremstår på nuværende tidspunkt som et udyrket areal. I områdets sydvestlige hjørne er et vandhul, der er skabt som følge af den igangværende klægindvinding. Projektområdet har et areal på ca. 2,57 ha.

Regionen vil gennem indvindingstilladelsen stille vilkår om, at de to indvindingsområder ved skelgennemgravning bliver lagt sammen, så de efter endt indvinding udgør et sammenhængende naturområde, der vil kunne få et areal på ca. 7 ha. En forudsætning for dette er dog, at der opnås enighed mellem lodsejerne.

1.2 Habitatbekendtgørelsen

Af habitatbekendtgørelsen fremgår det, at planer og projekter, der kan medføre væsentlig påvirkning af bevaringsmålsætningen for et Natura 2000-område, skal underkastes en Natura 2000-konsekvensvurdering, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Det er den kompetente myndighed, der afgør hvorvidt et projekt og/eller en plan skal underkastes en konsekvensvurdering. Beslutningen herom sker på grundlag af en væsentlighedsvurdering, jf. § 6 i Habitatbekendtgørelsen¹, stk. 1.

Da det ikke på forhånd kan udelukkes, at klægindvindingen vil kunne medføre væsentlige påvirkninger af Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag, skal der derfor i medfør af bekendtgørelsen gennemføres en vurdering af projektets mulige virkninger på Natura 2000-området og dets bevaringsmålsætninger.

¹ Bekendtgørelse nr. 926 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 27. juni 2016.

Hvis det i væsentlighedsvurderingen ikke kan udelukkes, at klægindvindingen kan medføre væsentlige negative påvirkninger af Natura 2000-området, skal myndigheden gennemføre en Natura 2000-konsekvensvurdering. Væsentlighedsvurderingen udgør således en udvidet screening af den mulige påvirkning af Natura 2000-området forud for udstedelsen af tilladelsen til klægindvinding.

Nærværende dokument udgør en sådan væsentlighedsvurdering af klægindvinding ved Ballum.

Tilsvarende gælder det jf. bekendtgørelsens § 10, at myndigheden ikke kan give tilladelse, dispensation, godkendelse mv. til planer og projekter, hvis det ansøgte kan: 1) *beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller 2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.*

2 Klægindvinding og efterbehandling

Klægindvindingen vil blive gennemført til brug ved akutte såvel som ikke akutte reparationer af digerene langs vadehavskysten og åer med udløb i Vadehavsområdet. Klæget vil således blive indvundet efter behov, hvilket betyder at klæggravningen kan finde sted løbende over en længere årrække. Det må antages, at behovet for akut klægindvinding primært vil finde sted i vinterhalvåret, hvor risikoen for stormskader er størst. Det almindelige vedligehold af digerene vil forekomme først på foråret, men før fuglenes yngleperiode.

Der kan forekomme indvinding til depot, hvilket også vil ske uden for fuglenes yngleperiode. Klægdepotet placeres i matriklens nordvestlige hjørne og vil have et volumen på 1.000 m³.

Ved selve indvindingen vil der forekomme transport ind og ud af området med gravemaskine og lastbil. I perioder, hvor der ikke indvindes klæg, vil der ikke forekomme transport på arealet, der derfor vil henligge med den nuværende drift så vidt det gravede areal tillader.

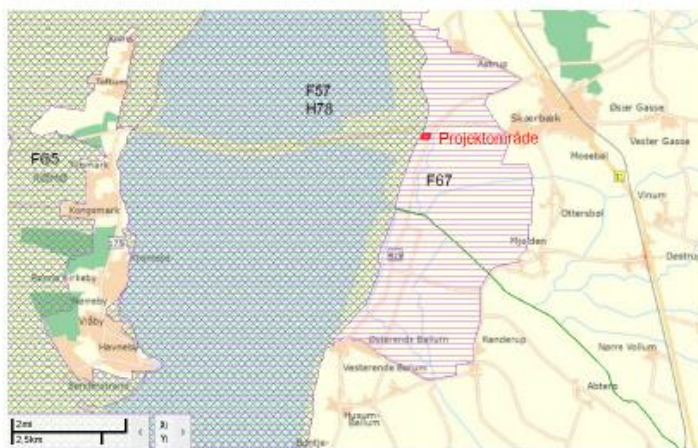
Ved klægindvindings afslutning vil området blive efterbehandlet, så det får den bedst mulige naturværdi. Ved efterbehandlingen er det bl.a. hensigten, at de to klægindvindingsområder (matrikler nr. 729 og nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum) lægges sammen, hvorved der kan skabes et større, sammenhængende naturområde.

Efterbehandlingen vil bl.a. indbefatte udligning af brinkerne, således at disse får en hældning på 1:5-1:10. Udligningen skal øge områdets attraktivitet for engfuglene på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, hvilket særligt kan komme den truede brushane til gode. Brushanen, der er truet på nationalt biogeografisk niveau, har en høj prioritering som ynglefugleart (Naturstyrelsen, 2016). Med udligningen bliver det muligt for både ynglende og trækkende engfugle at anvende de affladede brinker til fødesøgning, således at også arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget, kan få større glæde af det efterbehandlede område. Dette gælder ligeledes for andre ynglende vadefugle som rødben og vibe, samt rastende engfugle.

3 Natura 2000

Klægingvindingsområdet ligger inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000-område N89, Vadehavet. Dette Natura 2000-område består af ni fuglebeskyttelsesområder og fire habitatområder. Projektområdet ligger inden for fuglebeskyttelsesområde F67 – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge, og det grænser op til fuglebeskyttelsesområde nummer F57 – Vadehavet, samt habitatområde H78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde (se nedenstående Figur 3-1).

Projektområdet omfatter ikke arealer, der er omfattet af levestedskortlægningen for Natura 2000-planerne 2016 (Miljøstyrelsen, 2018).

Figur 3-1 Projektområdets placering i fuglebeskyttelsesområde F67, der grænser op til fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78.

3.1 Fuglebeskyttelsesområde F67 – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge

Fuglebeskyttelsesområde F67 har et areal på 4.287 ha og er udpeget for at beskytte fire arter af trækfugle og fem arter af ynglefugle. Disse er vist i Tabel 3-1.

Tabel 3-1 Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F67. T og Y angiver henholdsvis træk- og ynglefugle. Tabellen er gengivet fra den gældende Natura 2000-plan (Naturstyrelsen, 2016).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 67		
Fugle:	sangsvane (T)	kortnæbbet gås (T)
	bramgås (T)	hedehøg (Y)
	engsnarre (Y)	hjejle (T)
	brushane (Y)	mosehornugle (Y)
	blåhals (Y)	

Natura 2000-planen (Naturstyrelsen, 2016) angiver konkrete målsætninger for fuglebeskyttelsesområde F67. Disse er gengivet her:

- > Det kortlagte levested for brushane inden for fuglebeskyttelsesområdet bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedets geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- > Fuglebeskyttelsesområdet bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for engsnarre, blåhals, hedehøg og mosehornugle som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.
- > Fuglebeskyttelsesområdet skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arterne bramgås, sangsvane og kortnæbbet gås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 34.000 bramgæs, 11.000 kortnæbbet gæs og 180 sangsvaner.
- > Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestedet for hjejle som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering

Mht. de enkelte arters bevaringsstatus, så fremgik det af Natura 2000-plan 2010-2015, at prognosen var eller var vurderet gunstig for ynglefuglen blåhals samt trækfuglene kortnæbbet gås og bramgås. Prognosen for ynglefuglene hedehøg, engsnarre, brushane og mosehornugle var eller blev vurderet ugunstig inden for fuglebeskyttelsesområde F67 (Naturstyrelsen, 2011).

Sangsvane og hjejle er først kommet på udpegningsgrundlaget i den seneste planperiode (Naturstyrelsen, 2014).

3.1.1 Fuglearter på udpegningsgrundlaget for F67

I det følgende gennemgås de enkelte arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F67, og der foretages en konkret vurdering af de potentielle påvirkninger, som projektet kan medføre for arterne.

Der er foretaget et udtræk fra DOFBasen (DOFbasen, 2018) for at belyse de enkelte fuglearters forekomst på de to nærmeste DOF-lokaliteter (Ballum Forland og Husum Enge) i perioden 2015-2018.

Sangsvane

Sangsvane er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Sangsvanen er en almindelig træk- og vintergæst i Danmark. Til gengæld findes her kun få ynglepar. Sangsvanen lever bl.a. af vandplanter, græs og vinterafgrøder på landbrugsjorde.

Jf. basisanalysen har bestanden af sangsvane været stigende i antal i perioden 1992 til 2004, hvorefter den har varieret med faldende tendens (Naturstyrelsen, 2014). Arten har været i fremgang i Nordvesteuropa. I Natura 2000-området er sangsvane en tilbagevendende trækfugl i antal varierende antal fra ca. 40 til over 200 individer (Naturstyrelsen, 2014).

Siden 2015 er rastende sangsvane registreret i antal på op til 36 individer på de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet (DOFbasen, 2018). Hertil kommer en observation på 120 trækkende svaner.

Kortnæbbet gås

Kortnæbbet gås er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Kortnæbbet gås, som yngler på Svalbard og overvintrer i Nordvesteuropa, er en almindelig træk- og vintergæst i Danmark. Arten fouragerer i overvejende grad på enge og marker.

Jf. basisanalysen har arten, både på kort sigt i overvågningsperioden fra 2004-2011 og på lidt længere sigt fra 1980, udvidet sit udbredelsesområde fra den jyske vestkyst til nu også at omfatte lokaliteter længere inde i landet og enkelte lokaliteter i Østdanmark (Naturstyrelsen, 2014). Antallet af denne gåseart i Danmark har siden 1990'erne været stigende, dog ikke helt så markant som stigningen i den samlede nordvesteuropæiske bestand, der næsten er fordoblet siden midten af 1990'erne (Naturstyrelsen, 2014).

Indenfor Natura 2000-området har arten tidligere været meget hyppigt forekommende, men bestanden har efterfølgende været faldende, så der i 2008 og 2009 kun talt kun henholdsvis 650 og 735 individer som maksimum (Naturstyrelsen, 2014).

Siden 2015 er rastende kortnæbbet gås registreret i antal på op til 4.500 individer på de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, mens der er observationer på op til 30.000 overflyvende gæs (DOFbasen, 2018). Der er flest observationer og antal gæs/observation fra Ballum Forland. Data på DOFbasen indikerer også, at stigningen i bestanden af kortnæbbet gås i området startede fra 2010. I 2008-2009 blev der tilsvarende observeret op til 330 kortnæbbet gæs på den nærliggende Ballum Forland, mens der i 2011 og 2014 blev observeret op til henholdsvis 1.000 og 6.000 kortnæbbet gæs (DOFbasen, 2018).

Bramgås

Bramgås er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Bramgåsen er en almindelig træk- og vintergæst i Danmark, og derforuden er her en mindre ynglebestand på bl.a. Saltholm i Øresund. De bramgæs, der kommer til Danmark i træktiden, kommer primært fra ynglepladserne i Sibirien.

Bramgåsen fouragerer på enge, græsarealer og andre landbrugsjorde, hvor den æder græs, diverse urter og vinterafgrøder.

Jf. basisanalysen har bestanden af bramgås i Danmark været stærkt stigende frem til 2008, hvorefter bestanden har været mere eller mindre stabil frem til

tidspunktet for udarbejdelsen af basisanalysen (Naturstyrelsen, 2014). Den meget markante fremgang i den danske bestand følger udviklingen i hele den nordvesteuropæiske bestand. Arten er meget hyppig i Natura 2000-området med 40.000 optalte individer i 2009 (Naturstyrelsen, 2014).

Siden 2015 er bramgæs registreret i antal på op til 50-60.000 individer på de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, og igen med flest observationer og antal gæs/observation fra Ballum Forland (DOFbasen, 2018).

Hedehøg

Hedehøg er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl. I Danmark yngler hedehøgen primært i det sydvestlige Jylland, hvor den fortrinsvis er tilknyttet det åbne marsklandskab i Vadehavsområdet, men arten yngler primært på marker med vinterafgrøder og marskområder med lidt røskov. Arten er trækfugl og overvintrer i Afrika syd for Sahara.

Jf. basisanalysen har hedehøg som ynglefugl været i tilbagegang i Danmark både hvad angår bestand og udbredelsesområde såvel i den korte periode 2004-2011 som på længere sigt i perioden 1980-2011 (Naturstyrelsen, 2014). Hedehøgen yngler fast i Natura 2000-området, og i 2011 blev der observeret 7 ynglear.

I perioden 2015-2018 er der flere registreringer af ynglende hedehøg på de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet (DOFbasen, 2018). Observationerne omfatter antal på op til fire individer. Én af observationerne er registreret indenfor projektområdet. Observationen omfatter en fouragerende han i juli 2015.

Engsnarre

Engsnarre er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl. Engsnarre yngler i Danmark på fugtige enge med relativ høj græsvegetation uden træer og buske og stedvis i kornmarker. Arten er vidt udbredt i Europa og bestanden overvintrer i Afrika. Arten lever af jordlevende insekter og andre hvirvelløse dyr.

Jf. basisanalysen var engsnarre tidligere en ret almindelig dansk ynglefugl, der var udbredt over hele landet, men i løbet af 1900-tallet gik arten gradvist tilbage for tilsyneladende at forsvinde helt i en kort periode i slutningen af århundredet (Naturstyrelsen, 2014). Der har siden været en lille fremgang, således at arten er vendt tilbage som ynglefugl flere steder i landet. Der er ikke registreret ynglende engsnarre i Natura 2000-området (Naturstyrelsen, 2014).

På de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, er der i perioden 2015-2018 ikke registreret engsnarre (DOFbasen, 2018).

Hjejle

Hjejle er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Hjejlen er en almindelig trækfugl er hjejle almindelig i det meste af landet, men med de største antal i Vadehavsområdet, langs Jyllands vestkyst og i Limfjordsområdet. I milde vintre kan

nogle tusinde fugle overvintre her i Danmark, men ellers overvintrer hjejlen langs Vest- og Sydeuropas kyster samt i Middelhavsområdet.

Hjejlen, der bl.a. lever af insekter, orme, snegle og bær, ses ofte på græs- og pløjemarken.

Antallet af trækkende hjejler i Natura 2000-området varierer mellem 3000 og 15000 fugle (Naturstyrelsen, 2014).

Siden 2015 er hjejle registreret i antal på op til 15.000 individer på de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet (DOFbasen, 2018). De fleste af observationerne er fra Ballum Forland.

Brushane

Brushane er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl. Brushanen yngler fåtalligt i Danmark på forholdsvis kortgræssede ferske enge og strandenge. Arten er trækfugl, som overvintrer i Sydeuropa og Vestafrika.

Jf. basisanalysen er arten er imidlertid gået meget tilbage i løbet af 1900-tallet, og forekommer i dag kun i et mindre antal på de ferske dele på strandengsområder, hovedsageligt i Vest- og Nordjylland, hvor Tippet i Ringkøbing Fjord i dag er kernelokaliteten for arten (Naturstyrelsen, 2014). De største trusler mod brushane er tab af ynglehabitat pga. dens store krav til vegetationshøjde, hydrologi, forstyrrelser og prædatorer.

Brushane er ikke fundet ynglende i Natura 2000-området i mange år (Naturstyrelsen, 2014).

På de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, er der i perioden 2015-2018 registreret observationer på op til 57 rastende brushane (DOFbasen, 2018). Alle observationerne er sket i månederne august, september og oktober, og det vurderes derfor, at der er tale om rastende trækfugle.

Mosehornugle

Mosehornugle er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl. I Danmark yngler mosehornugle på udyrkede arealer som strandenge, ådale og andre græsarealer. Foden består fortrinsvis af smågnavere samt i mindre grad småfugle og insekter.

Mosehornuglen har en fluktuerende forekomst med nogle få par i Danmark, men det vurderes at bestanden er stabil (Naturstyrelsen, 2014). Arten var tidligere almindelig, men er gået kraftigt tilbage efter 1950, således at den nu forekommer lokalt og spredt over landet med de fleste ynglepar i Vadehavsområdet.

I Natura 2000-området blev der observeret et ynglende par i 2009, men der blev ikke konstateret ynglende mosehornugler i 2011 (Naturstyrelsen, 2014).

På de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, er der i perioden 2015-2018 i alt fire observati-

oner af mosehornugle med én ugle pr. observation (DOFbasen, 2018). Observationerne er ligger fra medio oktober til primo april, og det vurderes derfor, at der er tale om rastende trækfugle.

Blåhals

Blåhals er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl. Blåhals' ynglesteder findes gerne i områder med en kombination af urtevegetation, kratbevoksning og mere åbne områder (Dansk Ornitologisk Forening, 2018). Herhjemme yngler arten således især ved større eller mindre rørskovsområder med indslag af pil langs grøfter og kanaler, f.eks. i marsken. Arten lever bl.a. af insekter og frø.

Sydlig blåhals, som er den race, der yngler i Danmark, overvintrer i Middelhavsområdet samt på savanneområderne syd for Sahara.

Jf. basisanalysen genindvandrede blåhals i 1992 som ynglefugl i Danmark efter ca. 100 års fravær. Siden starten af 1990'erne er bestanden af ynglende blåhals steget, og arten har siden 2003 været i stor fremgang (Naturstyrelsen, 2014).

På de to DOF-lokaliteter (505700 Ballum Forland og 531375 Husum Enge), som ligger nærmest projektområdet, er der i perioden 2015-2018 registreret observationer på op til fem blåhalse (DOFbasen, 2018).

3.2 Øvrige beskyttelsesområder

Fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78 grænser op til projektområdet. Projektet omfatter ikke anlægsarbejde indenfor fuglebeskyttelsesområde F57 eller habitatområdet. Det vurderes samtidig, at indvinding af klæg fra projektområdet ikke vil medføre væsentlige forstyrrelser eller andre former for påvirkninger af arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for de nævnte fuglebeskyttelses- og habitatområder. Denne vurdering baseres på projektets art samt projektområdets ubetydelige størrelse sammenlignet med arealet af de nævnte fuglebeskyttelses- og habitatområder. Det er således også helt usandsynligt, at projektet vil kunne påvirke Natura 2000-områder i større afstand fra projektområdet.

4 Bilag IV-arter

Strandtudse, løgfrø, markfirben, odder og birkemus kan potentielt forekomme i eller nær projektområdet (Søgaard, et al., 2013), hvis det rette habitat er tilstede. Der foreligger dog ikke konkret viden om, at de nævnte arter forekommer i projektområdet.

I projektperioden, hvor der indvindes klæg, vil der opstå småsøer og midlertidige vandhuller i projektområdet. Disse vandhuller vil kunne gavne padder som f.eks. strandtudse. Arten vil ligeledes kunne drage fordel af lavvandede partier af søen eller isolerede midlertidige småvandhuller, når området er efterbehandlet. Projektet vurderes således ikke at medføre en negativ påvirkning af strandtudse, hvilket også blev konkluderet ved vurderingen af det tilstødende i klægindvindingsområde i 2015 (COWI, 2015b).

Løgfro lever typisk på sandede jorder, hvor den kan grave sig ned om dag og om vinteren. Den klæge jord i projektområdet udgør således ikke et oplagt rasteområde for arten, og der vurderes derfor, at projektet ikke vil have betydning for artens levesteder.

Projektområdet udgør på nuværende tidspunkt heller ikke et oplagt levested for odder, men arten kan færdes i den nærliggende kanal. Projektet vil ikke påvirke odderens levesteder. Når der opstår en sø i projektområdet, er det sandsynligt, at odderen periodevist besøger søen i sin søgen efter føde.

Projektområdet udgør ikke et egnet overvintringssted for birkemus, men det kan ikke udelukkes, at arten nu eller i fremtiden kan træffes i eller nær projektområdet i sommerperioden. Arten er således ikke i området i vinterhalvåret, hvor der indvindes klæg. I forhold til birkemus vil områdets egnethed som sommeropholdssted i fremtiden ikke være væsentlig anderledes end i dag, da arten typisk foretrækker fugtige områder med meget urtevegetation. Projektområdet må forventes også at rumme sådanne områder i fremtiden.

Projektområdet udgør på nuværende tidspunkt ikke et oplagt levested for markfirben, og det forventes det heller ikke at gøre, når klægindvindingen og efterbehandling er afsluttet. Projektet vil således ikke påvirke artens levesteder.

Enkelte arter af flagermus kan også observeres nær projektområdet, men projektet er ikke af en type, hvor det kan påvirke flagermusenes levesteder.

5 Væsentlighedsvurdering

Med sine 2,6 ha udgør projektområdet for indvindingen af klæg blot 0,06 % af det samlede areal af fuglebeskyttelsesområde F67. Selv hvis arealet for matrikel nr. 729 lægges til, så vil klægindvindingsområdet udgøre blot 0,16 % af det samlede areal af fuglebeskyttelsesområde F67. Den arealmæssige påvirkning er således uden væsentlig betydning.

Projektområdet henligger udyrket, men der foregår allerede på nuværende tidspunkt klægindvinding. Efter klægindvindingen og efterbehandling vil arealet omformes til en sø med fugleøer samt lavvandede partier og mudderflader, hvilket forbedrer området som muligt levested for nogle af ynglefuglene på udpegningsgrundlaget for F67, bl.a. brushane, der vil kunne søge føde langs søbredden. Hvis der opstår sumpområder med højt græs vil engsnarre på tilsvarende vis drage fordel af projektet. Projektet påvirker ikke eksisterende levesteder for brushane eller engsnarre.

Det vurderes at være usandsynligt, at mosehornugle yngler indenfor projektområdet, og der vil således ikke kunne ske en væsentlig forstyrrelse eller påvirkning af arten. Derimod yngler hedeheg med sikkerhed på arealer, der ligger få kilometer fra projektområdet, men tilsyneladende yngler arten ikke i selve projektområdet på nuværende tidspunkt. Projektet vil ikke medføre en væsentlig påvirkning af ynglefugle udenfor projektområdet. Hvis arten i fremtiden begynder at yngle i projektområdet, vil det være usandsynligt, at projektet medfører en væsentlig negativ påvirkning af arten, da klægindvindingen sker udenfor fuglenes yngletid og typisk på et tidspunkt, hvor arten opholder sig i Afrika. Efter

endt efterbehandling er projektområdet omdannet til en sø, hvilket betyder, at området, hvor hedehøgen kan placere sin rede, er reduceret. Grundet projektområdets meget lille størrelse er denne ændring dog uden væsentlig betydning. Samtidigt vurderes det, at ændringen i høj grad opvejes af de forbedrede fourageringsmuligheder for hedehøgen, der vil opstå, når den nye sø forventeligt tiltrækker et stort antal fugle, herunder arter som er byttedyr for hedehøgen. Samlet set vurderes projektet at være uden væsentlig betydning for hedehøg.

Klægingvindningen foregår udenfor blåhals' yngletid. Samtidig vurderes det, at projektet ikke vil have væsentlig indvirkning på områdets egnethed som levested for blåhals. Det vurderes derfor samlet set, at projektet ikke medfører en væsentlig påvirkning af blåhals.

Trækfuglearterne sangsvane, kortnæbbet gås, bramgås og hjejle kan potentielt periodevist raste eller fouragere i eller nær projektområdet, men området vurderes ikke at være af særlig interesse for arterne. På de tidspunkter, hvor der indvindes klæg, vil disse fugle sandsynligvis vælge andre mark- eller engområder i forbindelse med rast og fouragering. Dette valg er uden væsentlig betydning for bestandene. Klægingvindningen dog på sigt fjerne et potentielt levested (raste- og fourageringsområde) for arterne. Det vurderes imidlertid, at den samlede udstrækning af klægingvindningen er så beskeden i forhold til de forekommende kulturarealer i området, at klægingvindningen ingen praktisk betydning vil have for forekomsten af rastende hjejler, gæs og svaner i området.

Samlet vurderes naturværdien i projektområdet på sigt at blive styrket som følge af klægingvindningen, da der opstår et mere heterogent habitat med bl.a. sø, mudderflader og fugleøer. Det kan konkluderes, at klægingvindningen i fuglebeskyttelsesområde F67 ikke vil have nogen væsentlig indvirkning på fuglebeskyttelsesområde F67 og udpegningsgrundlaget for dette.

Klægingvindningen vil ikke have nogen direkte indvirkning på fuglebeskyttelsesområde F57 og på habitatområde H78, som grænser op til projektområdet, da selve indvindningen ikke vil foregå eller påvirke inden for disse områder. Projektet vil ikke kunne påvirke Natura 2000-områder i større afstand fra projektområdet.

Klægingvindningen på matrikel nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum vurderes ikke at ville medføre en negativ påvirkning (beskadigelse) af levesteder for arter anført på habitatdirektivets bilag IV.

6 Referencer

- COWI. (2015a). *Klæging ved Ballum Enge. Natura 2000-væsentlighedsvurdering*. Udarbejdet af COWI for Region Syddanmark. September 2015.
- COWI. (2015b). *Strandtudse*. Udarbejdet af COWI A/S for Region Syd.
- Dansk Ornitologisk Forening. (29. 01 2018). *DOFbasen Danmarks Fugle*. Hentet fra www.dofbasen.dk: <https://dofbasen.dk/ART>
- DOFbasen. (25. 01 2018). *www.dofbasen.dk*. Hentet fra Dansk Ornitologisk Forening: <https://dofbasen.dk/observationer/>

- Miljøstyrelsen. (25. 01 2018). *Natura 2000 planer 2016*. Hentet fra <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&&profile=natura2000planer2-2016>
- Naturstyrelsen. (2011). *Natura 2000-plan 2009-2015, Vadehavet, Natura 2000-område nr. 89, Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde F67 Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge*. Miljøministeriet, Naturstyrelsen.
- Naturstyrelsen. (2014). *Natura 2000 basisanalyse 2016-2021 Revideret udgave Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge Natura 2000-område nr. 89 Fuglebeskyttelsesområde F67*. Miljøministeriet, Naturstyrelsen.
- Naturstyrelsen. (2016). *Natura 2000-plan 2016-2021, Vadehavet - Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge. Natura 2000-område nr. 89. Fuglebeskyttelsesområde F67*. Miljø- og Fødevarerministeriet, Naturstyrelsen.
- Søgaard, B., Wind, P., Elmeros, M., Bladt, J., Mikkelsen, P., Wiberg-Larsen, P., . . . Teilmann, J. (2013). *Overvågning af arter 2004-2011*. NOVANA. Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 50.

Bilag 5 - Screeningsafgørelse

Kystdirektoratet
Højbovej 1
7620 Lemvig

CVR-NR: 36 87 61 15

Miljø og Råstoffer
Kontaktperson: Niels Koch
E-mail: niels.koch@rsyd.dk
Direkte tlf.: 76 63 19 45

Den: 15. marts 2018
Journalnr.: 17/35652

Screeningsafgørelse om at der *ikke er krav om miljøvurdering i forbindelse med ansøgning om forlængelse af tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding*

Region Syddanmark har den 13. oktober 2017 modtaget jeres ansøgning om forlængelse af tilladelse til råstofindvinding på matr. nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum, Tønder Kommune.

Afgørelse

Det ansøgte projekt er omfattet af VVM-lovens bilag 2, pkt. 2a¹ og habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1². Region Syddanmark har derfor gennemført en screening af det ansøgte projekt, jf. VVM-lovens § 21 og en væsentlighedsvurdering iht. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1. Region Syddanmarks screening er gennemført med henvisning til de i lovens bilag 6 relevante kriterier. Screeningskemaet er vedlagt som bilag 3 og væsentlighedsvurderingen som bilag 2.

Region Syddanmark har på baggrund af den gennemførte screening og vurdering vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. VVM-lovens § 16 og at projektet ikke skal gennemgå en nærmere konsekvensvurdering, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte område ligger inden for internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000 N89 "Vadehavet". I henhold til habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 har regionen udarbejdet en væsentlighedsvurdering af projektets mulige virkninger på Natura 2000-området og dets bevaringsmålsætninger. Konklusionen på væsentlighedsvurderingen er, at projektet ikke skal igennem en konsekvensvurdering. Væsentlighedsvurderingen er indsat som bilag 2.

Region Syddanmark har samtidig gennemført en screening af ansøgningen jf. VVM-lovens jf. § 21. På baggrund af screeningen vurderer regionen, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonse-

¹ Lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

² BEK nr 926 af 27/06/2016

kvensrapport (vurdering af virkningerne på miljøet) før der kan meddeles forlængelse af tilladelse til indvindingen på matr. nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum i Tønder Kommune, jf. VVM-lovens § 16.

Råstofindvinding er omfattet af bilag 2, pkt. 2a i VVM-loven.

Screening er en administrativ proces, hvor projektet vurderes i forhold til en række faste kriterier, jf. VVM lovens bilag 6, herunder:

- projektets dimensioner,
- den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder, der kan blive berørt,
- påvirkningens omfang (geografisk og omfanget af personer, der berøres),
- påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet.
- kumulative effekter

Projektets dimensioner:

Der er ansøgt om at grave på et 2½ ha stort areal. Der forventes en årlig indvinding på op til 1.000 m³. Ved akut digebrud vil der være behov for at indvinde større mængder klæg. Kravene til efterbehandling, f.eks. til anlæg af de efterbehandlede skrånninger, vil betyde, at indvindingen ikke vil være udtømmende. Der kan forekomme indvinding til depot, som placeres i matriklens nordvestlige hjørne. Depotet vil have et volumen på 1.000 m³.

Den miljømæssige sårbarhed:

Området ligger uden for områder med særlige drikkevandsinteresser og uden for indvindingsoplande til vandværker. Det almindelige vedligehold af Rømø-dæmningen og omkringliggende diger vil ske først på foråret og uden for fuglenes yngleperiode.

Påvirkningens omfang:

Vedligeholdelse af Rømø-dæmningen og Vadehavets diger er nødvendigt af samfundsmæssige hensyn, og der findes pt. ikke noget godt alternativ til klægindvinding. Klæggravningen vil blive planlagt, således at der vil blive taget hensyn til naturen og fuglelivet.

De omkringliggende arealer anvendes til landbrug, og der er ingen naboer i umiddelbar nærhed af det ansøgte område.

Indvindingen vil kunne placeres uden for de perioder af året, hvor der vil den største trafikale belastning og dermed minimere eventuelle trafikale gener. Der kan dog ved akut digebrud midlertidigt være tale om en væsentlig øget trafikmængde.

Påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet:

Råstofindvinding er en irreversibel proces. Det klæg, der indvindes, vil ikke gendannes, og landskabet vil efter indvindingens afslutning se væsentlig anderledes ud. I det konkrete tilfælde vil der blive dannet nye type natur, med sø på størstedelen af arealet, hvor der i dag er landbrugsdrift. Påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet vurderes som ikke væsentlig, da der ved indvindingens afslutning vil være skabt en ny og mere varieret natur, der tilgodeser fuglelivet i området.

Kumulative effekter:

Der er meddelt tilladelse til indvinding af klæg på naboarealet mod syd frem til udgangen af 2036. Den samlede indvindingsmængde er lille, og den kumulative indvindingsmængde vurderes derfor som uden betydning. I råstoffilladelsen til arealet mod syd er der stillet vilkår om gennemgravning af skel. Der vil på samme måde blive stillet vilkår i forlængelse af tilladelsen til dette ansøgte

område om gennemgravning af skel. Dette sker for at sikre, at landskabet efter endt indvinding fremstår harmonisk og sammenhængende. Samtidig sker der bedst mulig udnyttelse af råstofressourcen. Det vurderes, at den almindelige drift ikke vil medføre væsentlig forøgelse af trafikken i området.

Sagens baggrund

Kystdirektoratet har frem til 1. august 2018 tilladelse til indvinding af klægforekomster på matr.nr. 407 Østerende-Ballum, Ballum. Tilladelsen blev givet i 2008 af Tønder Kommune og omfatter et areal på ca. 2,5 ha. Kystdirektoratet, der ejer matriklen, søger nu om forlængelse af tilladelsen, hvor der forventes en årlig produktion på op til 1.000 m³.

Det er nødvendigt at have muligheden for at grave klæg ved akutte digebrud samt til løbende vedligehold. Klægen skal anvendes ved behov for reparation af Rømø-dæmningen og områdets diger. Transport til og fra indvindingsområdet vil fortsat ske via kommunevej 188 – Kystvej. I forbindelse med efterbehandling skal der ske skelgennemgravning mod syd, hvor der også sker indvinding af klæg. På den måde vil de to matrikler efter endt indvinding fremstå som et samlet naturområde med sø med lavvandsområde og fugleøer.

Området er i Råstofplan 2016 udlagt som graveområde for klæg. Klægindvindingsområdet ligger inden for internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000 N89 "Vadehavet". Området udgøres af ni fuglebeskyttelsesområder og fire habitatområder. Området, som Kystdirektoratet pt. har tilladelse til indvinding på, ligger inden for fuglebeskyttelsesområde nummer F67 "Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge" og det grænser op til fuglebeskyttelsesområde nr. F57 "Vadehavet" samt habitatområde H78 "Vadehavet med Ribe Å Tved Å og Varde Å vest for Varde".

Ejerforhold

Ifølge tingbogen er Kystdirektoratet, Højbovej 1 7620 Lemvig, ejer af ejendommen.

Partshøring

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens² § 19, stk. 1. Formålet med høringen er, at regionen træffer den endelige afgørelse på et fuldt oplyst grundlag.

Høringen forløb i perioden 13. februar 2018 til og med 14. marts 2018 og har været sendt i høring til følgende:

Tønder Kommune, Ole Bach-Svendsen, e-mail: ob@toender.dk
Miljøstyrelsen, e-mail: syd@mst.dk
Museum Sønderjylland, e-mail: planer@museum-sonderjylland.dk
Claudia Bech, Gl. Ullerupvej 34, 6780 Skærbæk
Digelaget, Bredeådal, Jens Nissen, Østerende 4, 6261 Bredebro
Knud Lykou, Skast 83, 6261 Bredebro

Der er ikke indkommet høringssvar fra andre end Tønder Kommune.

² LBK nr. 433 af 22. april 2014.

Tønder Kommunes høringssvar:

Mail af 23. februar 2018

Hej Niels,

Tak for det tilsendte.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at der på matr. 407 Østerende-Ballum, Ballum er et vandhul, som er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Dvs. hvis projektet indebærer, at der sker en tilstandsændring i dette vandhul kræver det en dispensation fra § 3.

Venlig hilsen

Conny Brandt

Miljømedarbejder

Natur og Vandløb

Teknik og Miljø

Tønder Kommune

Wegners Plads 2 - 6270 Tønder

Tlf. +45 74 92 92 95 - E-mail: cb1@toender.dk

Web: www.toender.dk - Facebook: www.facebook.dk/toenderkom

Mail af 26. februar 2018

Hej Ole.

Natur og miljø er vist ikke blevet hørt ?

Generelt støtter vi op om udvinding af klæg til forstærkning og reparation af digeme.

Men vi vil også gerne påpege at udvinding af klæg på landsiden af digerne ikke er en bæredygtig ressource, samt at de langsigtede konsekvenser ved at omdanne landbrugsjord til sø ikke er kendt i marsken.

Ballummarsken er nogle steder sunket 75 cm, en process der starter med at tørvelaget udtørres, "brænder" sammen og synker.

Rømø er det vigtigste og største turistområde i Vadehavet og indvindingsområdet er beliggende tæt på hovedvejen til Rømø, der har et trafikalt på 3.000-3.500 biler på et normalt døgn.

Klæg depotet, må og skal ikke stikke meget højt, før det er meget synlige i området. Det er yderste vigtigt at anlægget ikke skæmmer landskabet, oplevelsen af Ballummarsken og adgangen til Rømø.

Kommuneplanens udpegninger :

potentiel natur.

særlig værdifulde landbrugsareal.

Bevaringslandskaber.

De geologiskbevaringsværdige landskaber.

Bevaringsværdigt kulturlandskaber

Der er fejl på:

side 24.

Udover at grænse op til Nationalpark Vadehavet, grænser projektet også op til UNESCO'S

Verdensarv.

projektet er beliggende inden for kystnærhedszonen, ikke uden for.

Jf. nedenfor, der må menes Jf. ovenfor.

Venlig hilsen

Rune Christiansen
Planlægger
Team Plan, Byg og Trafik

TØNDER
Kommune Teknik og Miljø

Regionens bemærkninger til høringssvar:

Tønder Kommune har givet høringssvar på baggrund af både screeningsudkast og høring af ansøgning om tilladelse til klæggravning. Høring af ansøgning fandt sted i perioden 8. december 2017 til 20. januar 2018.

Regionen har bedt Kystdirektoratet, der er ansøger, om at søge Tønder Kommune om dispensation i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 vedr. vandhul på matriklen.

Øvrige bemærkninger er taget til efterretning, og der vil blive stillet vilkår i tilladelse til klæggravning om højde på klægdepot. Oplysningen om kystnærhedszonen er ændret i screeningskemaet, men regionen vurderer ikke, det ændrer afgørelsen om, at der ikke er krav om miljøvurdering i forbindelse med ansøgningen.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan, for så vidt angår retlige spørgsmål, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. VVM-lovens § 49. Klageberettigede er enhver med retlig interesse i sagens udfald og landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. lov om VVM § 50.

Hvis I ønsker at klage over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet, skal der klages via Klageportalen, som I finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til regionen, da vi har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. En klage koster kr. 900 kr. for privatpersoner og 1800 for virksomheder og organisationer. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være indsendt til Natur og Miljøklagenævnet senest den 13. april 2018. Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra modtagelsen af dette brev, jf. VVM-lovens § 54.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede med henvisning til journal nr. og titel på tilladelsen.

Med venlig hilsen

Niels Koch
Sagsbehandler

Kopi til:

Tønder Kommune, Ole Bach-Svendsen, e-mail: ob@toender.dk
Miljøstyrelsen, e-mail: syd@mst.dk
Kystdirektoratet, e-mail: anl@kyst.dk
Museum Sønderjylland, e-mail: planer@museum-sonderjylland.dk
Claudia Bech, Gl. Ullerupvej 34, 6780 Skærbæk
Digelaget, Bredeådal, Jens Nissen, Østerende 4, 6261 Bredebro
Knud Lykou, Skast 83, 6261 Bredebro
Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Naturstyrelsen Vadehavet, vad@nst.dk
Dansk Botanisk Forening, dbotf@mail.tele.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg, Esbjerg@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, pesus@esenet.dk
Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk
SKAT, myndighed@skat.dk

Bilag 6 – Tønder Kommunes dispensation iht. Naturbeskyttelseslovens § 3.

TØNDER KOMMUNE

Kystdirektoratet THORSMINDE HAVN
Vesterhavsgade 1 A
6990 Ulfborg

Miljø og Natur

Direkte tlf.: +4574929280
Mail: lisc@toender.dk
Sags id.: 01.05.08-P25-8-18
Ks: cb
4. juni 2018

Dispensation til udvidelse af klægindvindingsområde

I har i forbindelse med fornyet tilladelse til indvinding af klæg søgt dispensation til udvidelse af det eksisterende gravehul på matr. 407 Østerende-Ballum, Ballum. Søen er registreret som beskyttet af Naturbeskyttelseslovens¹ § 3 og ligeledes er den omkringliggende eng.

Afgørelse

Tønder Kommune meddeler hermed dispensation til udvidelsen.

Vilkår

Tønder Kommune dispenserer på følgende vilkår:

- Der må graves i området i perioden fra 1. september til 30. april.
- Efter endt udnyttelse af graveområdet, skal efterbehandlingsplanen efterkommes
- Den røskovsbevoksede del vest for søen skal forblive uberørt og efterhånden som søen udvides ved gravning, skal dens bredder efterlades med en hældning på 1:4 – 1:7

Begrundelse

For at kunne sikre klæg til reparation og vedligehold af Rømo Dæmningen skal det være muligt at grave klæg i området. Området er udlagt som graveområde i Region Syddanmarks råstofplan 2012 og er videreført i 2016 planen. Området er blandt de områder, der er med til at sikre Regionens selvforsyning af klæg. Indenfor råstofplanens graveområder har råstofindvinding førsteprioritet.

Sikring af Rømo Dæmningen må siges at have en samfundsmæssig betydning.

Redegørelse

Den første del af søen er etableret som klæggrav omkring 2010 og er efterfølgende kontinuerligt blevet brugt til gravning af klæg. I forbindelse med fornyelse af Kystdirektoratets indvindingstilladelse er arealet blevet besigtiget og den eng der er udlagt som råstofindvindings lever op til kriterierne for at være beskyttet eng.

Ligeledes har søen, der er opstået ved klæggravning, udviklet et naturligt plante- og dyreliv. Idet søen hele tiden har været påvirket af gravningen, må fortsat gravning være at betragte som regelmæssig drift og kan derfor ikke karakteriseres som en tilstandsændring. Dog har søens vest-bred udviklet en tagrørsbred som ikke har været berørt i længe.

Der indvindes som skitseret i graveplan på figur 1.

Screening i forhold til Natura 2000 og bilag IV arter.

Projektområdet ligger indenfor Fuglebeskyttelsesområde F67 Ballum og Husum Enge

¹ Lov nr. 9 af 3. januar 1992 jf. lovbek. 934 af 27. juni 2017

og Kamper Strandenge. I forbindelse med udlæg af arealet, er der indhentet en planlægnings-tilladelse fra Naturstyrelsen på grund af arealets beliggenhed i Natura 2000.

Arterne, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område, er trækfuglene sangsvane, bram-gås, kortnæbbet gås, hjejle og ynglefuglene engsnarre, brushane, blåhals, mosehornugle og hedehøg. Tønder Kommune har i december 2012, på baggrund af Statens Natura 2000-plan, udarbejdet en handleplan for området. Målet i planen er at sikre god-høj artstilstand for områ-dets udpegningsarter og sikre områdets økologiske integritet i form af tilstrækkeligt store ufor-styrrede levesteder med naturlig hydrologi, hensigtsmæssig drift, lav næringsstofftilførsel og gode spredningsmuligheder. Et af de væsentlige virkemidler til at gennemføre planen er for-bedring og sikring af levesteder f.eks. ved etablering af vandhuller eller større fouragerings-eller yngleområder.

Ved at efterlade søen med svagt skrånende brinker og bibeholde bevoksningen med tagrør længst mod vest, vil der blive skaffet en positiv effekt for fuglene på udpegningsgrundlaget. Fugle, som blåhals og hedehøg, vil fortsat kunne bruge tagrør som rast og yngleområde. Gæs kan udnytte søen til fødesøgning og øen til at beskytte sig mod rovpattedyr og brushanen vil kunne bruge de nye lavvandede bredder til fødesøgning.

Det vurderes at en udvidelse af søen ikke vil forringe eventuel forekomst af padde, så læn-ge oprensningen sker i 1. september til 30. april.

Klage

Kommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Afgørelsen vil blive of-fentliggjort på Tønder Kommunes hjemmeside og de klageberettigede orienteres. Jeg har ved-lagt en klagevejledning. Klagen skal være indgivet til Miljø- og Fødevareklagenævnets kla-geportal senest 3. juli 2018.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der kommer klager, vil kommunen orientere dig om det. Dispensationen falder bort hvis den ikke er blevet brugt inden tre år efter afgørelsen er truffet.

Venlig hilsen

Lisbeth S. Johannsen
Miljømedarbejder

Figur 1: graveplan

Klagevejledning

Naturbeskyttelsesloven

Du kan klage over afgørelser, truffet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser, til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelsen kan påklages af

- Modtager for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for bekendtgørelsen.

En tilladelse må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Er der klaget rettidigt, må tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder ved at søge på "klageportal" på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for private og kr. 1.800 for virksomheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

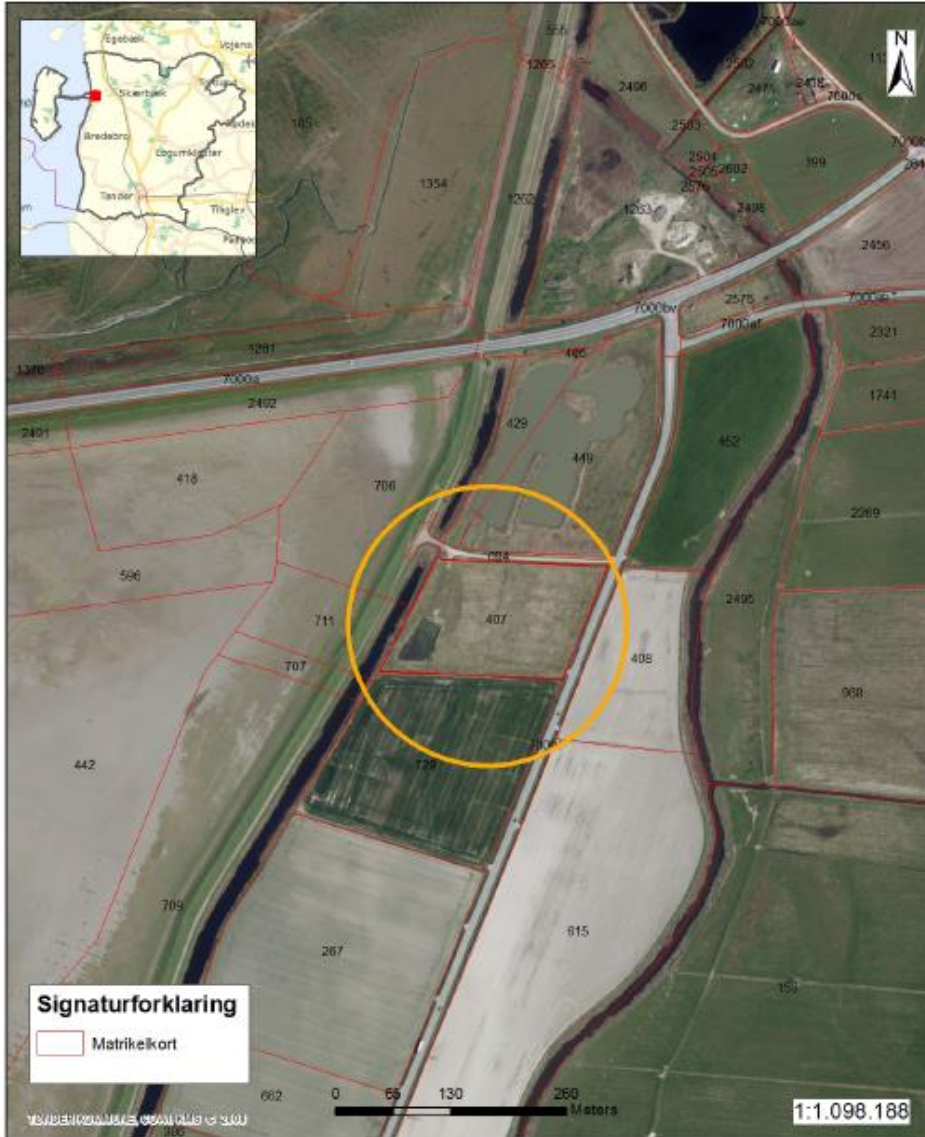
Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet

afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klageberettiget eller Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen. Gebyret bliver også betalt tilbage, hvis klager får helt eller delvis ret.

Hvis afgørelsen bliver påklaget af andre, underretter kommunen dig om klagen.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for en domstol, skal det ske inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.

Dispensation til klæggravning

407 Østerende-Ballum, Ballum
Tønder Kommune

Kortet udsender sig af forklæret, og er derfor kun til orientering.
Kortet kan ikke anvendes til andre formål. Der tages forbehold for rettelser og ændringer.

Miljø og Natur

Sagbehandler: Lisbeth S. Johannsen

Journalnummer: 01.05.06-P25-8-18

Udskrevet den: 28-05-2018

